

Förändringsrapporten 2025

En undersökning om svenskarnas syn på
demokrati och samhällsförändring

 NOVUS

FRIHAMNS
DAGARNA
2025

Samtalet som motgift

Förord

Demokratin är under press. Polariseringen ökar på global nivå, förståelsen för varandra minskar och rädslan för att uttrycka sin åsikt är hos många människor påtaglig. Närmare fyra av tio svenskar tvekar att delta i samhällsdebatten av rädsla för negativa konsekvenser. Samtidigt känner sex av tio inte till någon naturlig mötesplats där människor från olika delar av samhället – medborgare, företag, politiker och civilsamhälle – kan mötas och föra samtal om vår gemensamma framtid. I en tid då vi mer än någonsin behöver förstå varandra, saknas de arenor som gör det möjligt.

Rapporten du har framför dig illustrerar hur många människor just nu känner inför samhället, förändring och framtiden. Den målar upp en bild av polarisering och bristande framtidstro samtidigt som ett starkt samhällsengagemang och en vilja att påverka skiner igenom.

Det finns hopp. Frihamnsdagarna har vuxit fram som en plattform där människor med olika bakgrund, perspektiv och drivkrafter samlas för att diskutera och agera tillsammans. Vi vet att förändring sker när vi möts, lyssnar och arbetar tillsammans för gemensamma lösningar.

Därför kommer vi vara på plats när man återigen öppnar dörrarna till en arena där demokratin får utrymme att stärkas, där idéer prövas och där vi visar att samtalets kraft kan vara ett motgift mot polarisering.

Den 28–30 augusti 2025 är det dags igen. Vi bjuder in offentlig sektor, näringsliv och civilsamhälle att ta sitt ansvar och bidra till en starkare demokrati. Kom och delta, arrangera samtal, lyft era frågor och lyssna på andras perspektiv. Demokratin är inte självklar – den måste vårdas och försvaras. Frihamnsdagarna är en del av lösningen, men vi behöver bli fler. Tillsammans kan vi skapa den förändring vi vill se.

Ali Tabrizi
Verksamhetsledare
Frihamnsdagarna

Martin Ärnlov
VD
Göteborgs stadsmission

Johan Oljeqvist
VD
Fryshuset

BAKGRUND OCH GENOMFÖRANDE

BAKGRUND

Undersökningen har genomförts av Novus tillsammans med Frihamnsdagarna. Syftet med undersökningen är att undersöka målgruppens syn på samhällsutvecklingen, demokrati samt möjligheter att själv påverka utvecklingen. Ett par frågor följs upp från mätningen 2024.

RESULTAT

Resultaten levereras i en diagramrapport. Markerade signifikanta skillnader i rapporten (Kön, ålder och utbildning etc.) är i jämförelse mot totalen. *En signifikant skillnad innebär att ett värde i en undergrupp, t.ex. kön, avviker från totalvärdet i så stor utsträckning att det inte kan ses som slumpmässigt.*

Resultatet är efterstratifierat, dvs. i efterhand viktat mot kända populationstal i syfte att korrigera eventuella skevheter i stickprovet jämfört med målpopulationen.

GENOMFÖRANDE

Antal genomförda intervjuer med allmänheten: 1063

Antal genomförda intervjuer i Västra Götaland: 519

Fältperiod: 27 jan – 5 februari 2025

Undersökningen är genomförd via webb-intervjuer i Novus slumpmässigt rekryterade Sverigepanel, vilket garanterar representativa resultat. Detta innebär att resultaten är generaliserbara till den aktuella målpopulationen.

MÅLGRUPP

Svenska allmänheten

Ålder:
18-84 år

FELMARGINAL

Felmarginalen är ett mått på osäkerheten i en skattning av en parameter. Felmarginalens storlek beror på andelen som svarar samt antalet intervjuer som har genomförts. Nedan ses exempel på felmarginaler vid olika utfall i undersökningen:

Vid 1 000 intervjuer:

Vid utfall 20/80: +/- 2,5%

Vid utfall 50/50: +/- 3,1%

Samhällsengagemang

De tre viktigaste samhällsfrågorna är sjukvården (65%), brottsligheten (56%) följt av skola och utbildning (54%).

Totalt engagerar sig drygt sex av tio (63%) för att det ska bli en förändring i det svenska samhället. Främst genom att inte handla vissa varor (45%) eller via att vara medlem i en intresseorganisation (15%). Nära fyra av tio (37%) uppger att de inte har något sådant engagemang överhuvudtaget. Bland de som inte engagerar sig uppger drygt var tredje (35%) att de skulle vilja engagera sig.

Störst ansvar för samhällsutvecklingen anser allmänheten att regeringen och politiska beslutsfattare har (84%) följt av individer och medborgare (46%) samt lokalsamhällen och kommuner (29%). Nära var fjärde anser också att företag och näringsliv (24%) har ett stort ansvar.

Demokrati

Vad gäller synen och tron på framtiden anses demokrati vara fortsatt viktigt för en klar

majoritet (95%) både nu och framöver. Ytterligare en majoritet (86%) anser att de har ett eget ansvar för att samhället ska förändras i den riktning som de själva önskar. Framtidstron är dock något dystrare då var tredje (35%) uppger att de tar avstånd från påståendet att samhället kommer förändras på ett sätt som de själva önskar.

Nio av tio (92%) uppger att de är trygga med att yttra sina åsikter till sin familj. Nästan lika många är trygga att yttra sina åsikter till sin sina vänner (87%). Desto längre man är från sina egen närmsta cirkel desto mindre trygghet upplever man att man är, cirka sex av tio (59%) upplever att de känner sig trygga att yttra sina åsikter om samhället till sina kollegor och fyra av tio (41%) till någon de inte känner.

I större grupper eller för en större publik uppger man i högre grad att man känner sig otrygg att yttra sina åsikter. Var femte (19%) uppger sig vara otrygg tillsammans med andra i en demonstration eller manifestation samt via en insändare (20%) och drygt var tredje i sociala medier (36%).

Fyra av tio (39%) är rädda att uttrycka sina åsikter om samhället och nära sex av tio (57%) är inte rädda.

Hälften (51%) upplever att de kan påverka hur samhället förändras i Sverige och drygt fyra av tio (44%) upplever att de inte kan.

Majoriteten (62%) känner inte till någon mötesplats i sitt närområde där olika samhällsaktörer kan mötas för att diskutera samhällsfrågor. Drygt två av tio (23%) uppger att de känner till någon sådan mötesplats.

Partiledarna man vill lyssna på är främst Magdalena Andersson (39%), Ulf Kristersson (32%) samt Jimmie Åkesson (28%). En av fyra (25%) vill inte lyssna på någon partiledare.

Drygt hälften (55%) tror inte att människor som röstar på olika partier kan förstå varandras perspektiv – drygt fyra av tio (42%) tror däremot att det går att förstå varandra.

Mötesplatser och samhällsengagemang

Hur upplever du att du kan påverka det svenska samhället?

*Genom diskussioner och genom att
visa att det faktiskt går att leva på
det sättet jag lär.*

FRIHAMNS
DAGARNA
2025

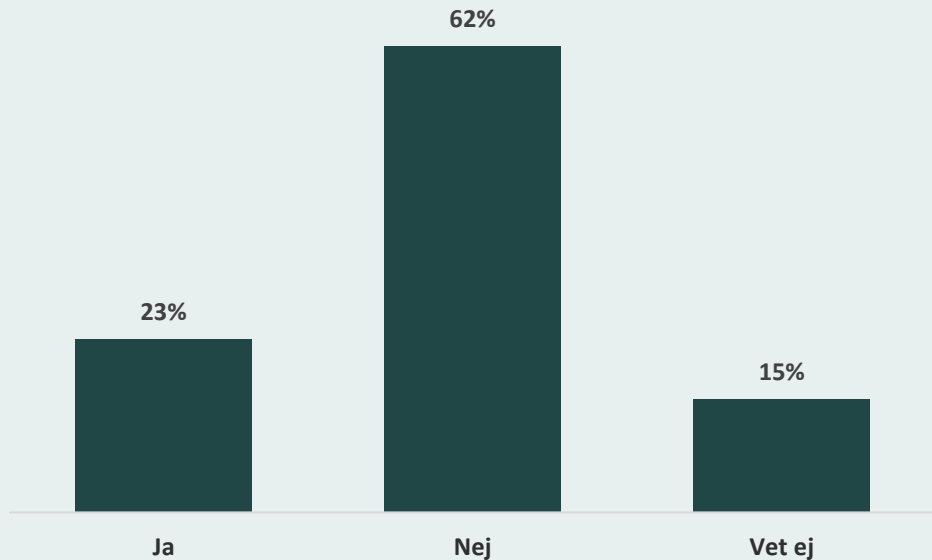

SAMTLIGA

Mötesplatser i sitt närområde

FRÅGA: Känner du till någon mötesplats i ditt närområde där olika samhällsaktörer (Politiker, företag, medborgare...etc.) kan mötas för att diskutera samhällsfrågor?

BAS: 2025 (n=1063)

Partiledare man helst vill lyssna på

FRÅGA: Vilken eller vilka partiledare skulle du vilja lyssna på om hen kommer till en plats i närheten av där du bor? Flera svar möjliga.

Magdalena
Andersson

39%

(43%)

Ulf
Kristersson

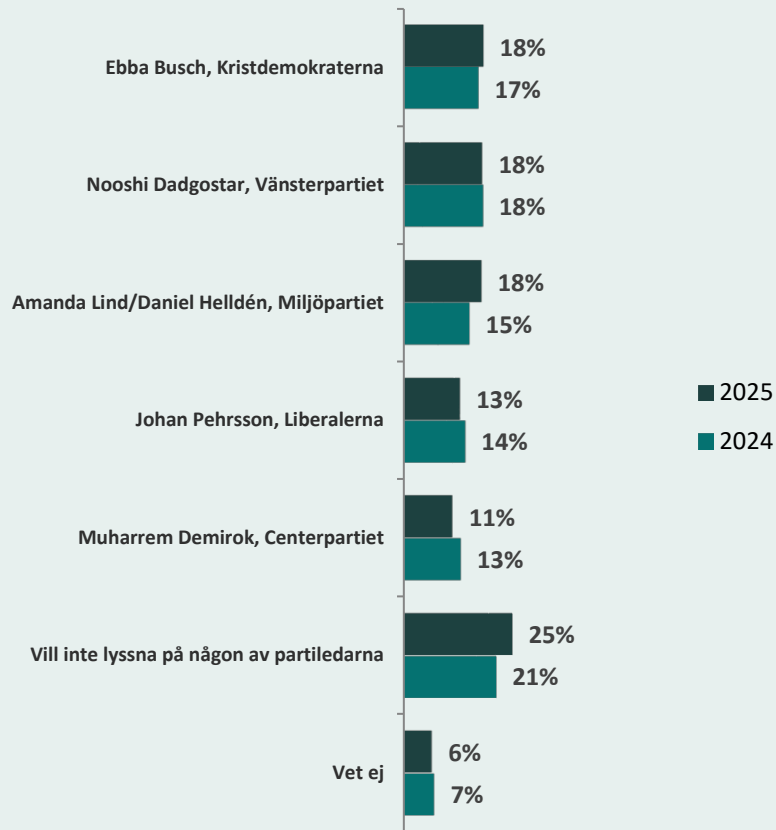
32%

(33%)

Jimmie
Åkesson

28%

(31%)

BAS: 2025 (n=1063) 2024 (n=1068)

Viktigaste samhällsfrågan

FRÅGA: Vilka av följande samhällsfrågor anser du är viktigast?
Ange minst 1 och max 5 samhällsfrågor.

Sjukvården

65%

(66%)

Brottslighet

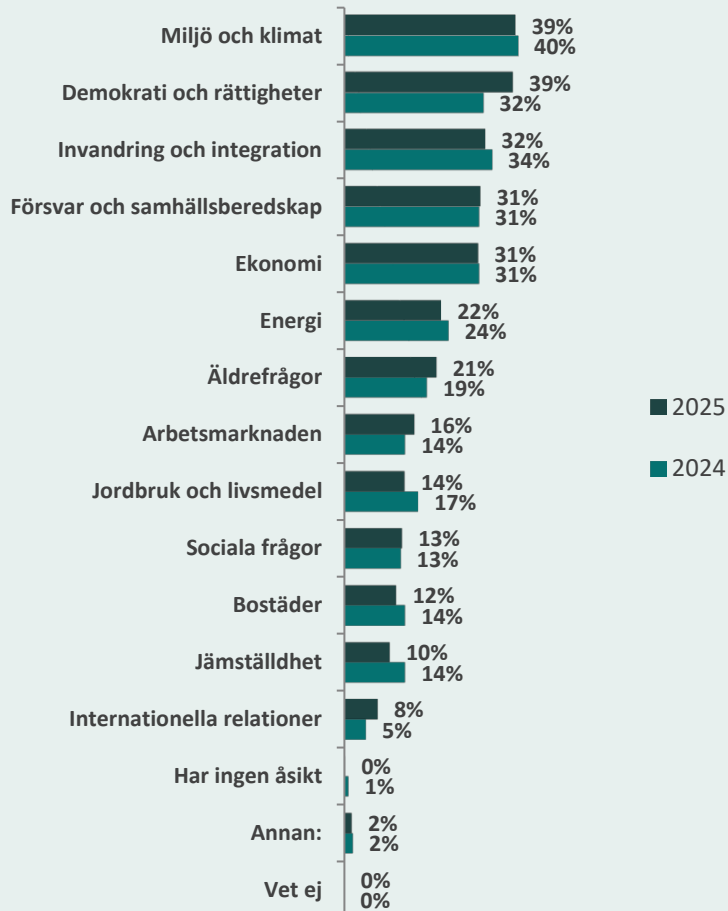
56%

(51%)

Skola och utbildning

54%

(56%)

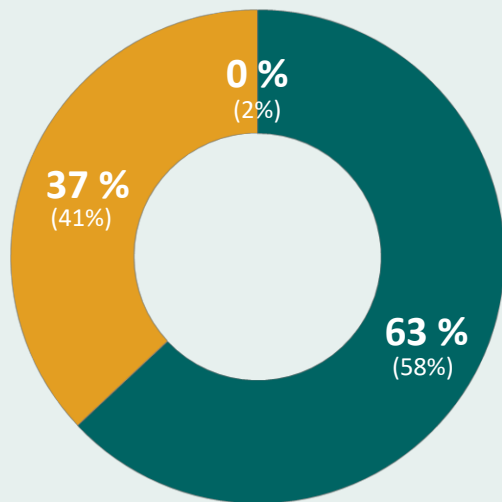

BAS: 2025 (n=1063) 2024 (n=1068)

Förändra det svenska samhället

SAMTLIGA

FRÅGA: Engagerar du dig för att det ska bli en förändring i det svenska samhället? Ja som eller genom... Flera svar möjliga.

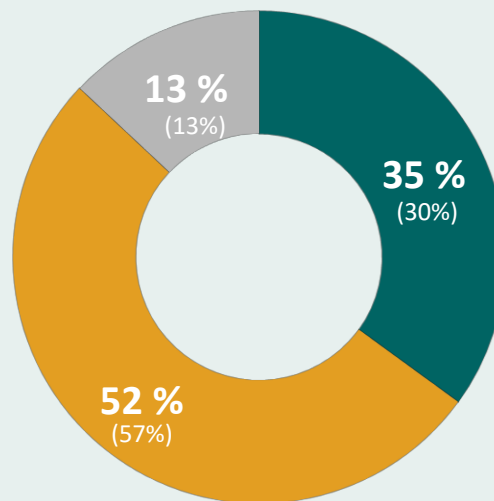

■ Ja ■ Nej, jag har inget sådant engagemang ■ Vet ej

BAS: 2025 (n=1063) 2024 (n=1068)

DE SOM INTE ENGAGERAR SIG I DAG

FRÅGA: Skulle du vilja engagera dig för att det ska bli en förändring i det svenska samhället? Ja som eller genom... Flera svar möjliga.

■ Ja ■ Nej, jag har inget sådant engagemang ■ Vet ej

BAS: 2025 (n=335) 2024 (n=435)

Vilka bär störst ansvar för samhällsutvecklingen?

FRÅGA: Vem eller vilka anser du har störst ansvar för att påverka utvecklingen i det svenska samhället i positiv riktning? Max tre svar.

Regeringen och
politiska
beslutsfattare

84%

(85%)

Individer och
medborgare

46%

(45%)

Lokalsamhällen
och kommuner

29%

(27%)

BAS: 2025 (n=1063) 2024 (n=1068)

A close-up photograph of a person's hands and arms. The person is wearing a light-colored, textured suit jacket and a striped tie. They are holding a yellow envelope in their left hand and pointing with their right index finger towards a slot in a ballot box. The background is blurred, showing what appears to be a ballot box with a slot and a metal frame.

Demokrati

Framtidssyn på demokrati och samhället

FRÅGA: Hur väl instämmer du i följande påståenden?

Instämmer Tar avstånd

Demokrati är viktigt i dag och i framtiden.

Jag har ett eget ansvar för att samhället ska förändras i den riktning som jag önskar.

Jag tror att samhället kommer att förändras på ett sätt som jag önskar.

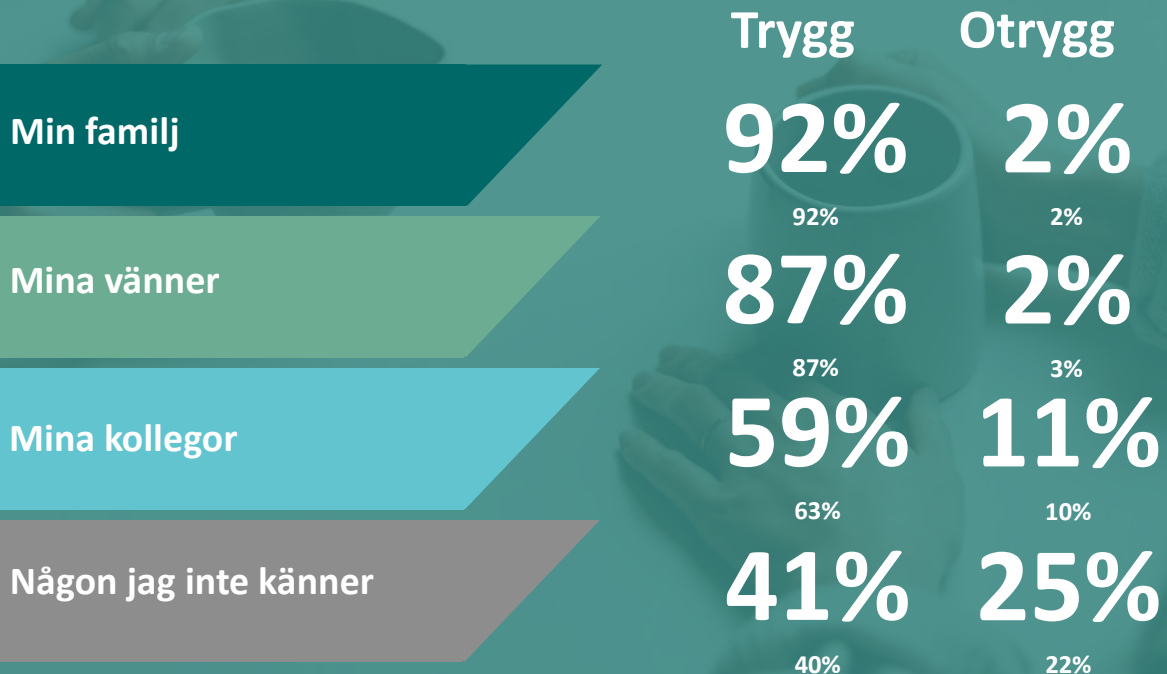

Skala: Instämmer helt/ Instämmer delvis/ Varken instämmer eller tar avstånd ifrån/Tar delvis avstånd ifrån/Tar helt avstånd ifrån/ Vet ej BAS: 2025 (n=1063) 2024 (n=1068)

Trygghet med personer runt omkring en

FRÅGA: I vilken grad instämmer du i följande påstående:

Jag känner mig trygg med att yttra mina åsikter om samhället tillsammans med...

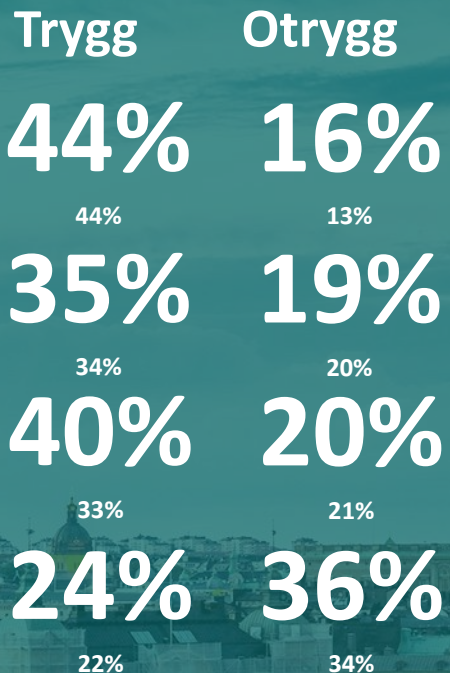

Skala: 5. Mycket trygg – 1. Mycket otrygg, Vet ej

BAS: 2025 (n=1063) 2024 (n=1068)

Trygghet vid samhällsengagemang

FRÅGA: I vilken grad instämmer du i följande påstående:
Jag känner mig trygg med att yttra mina åsikter om samhället i...

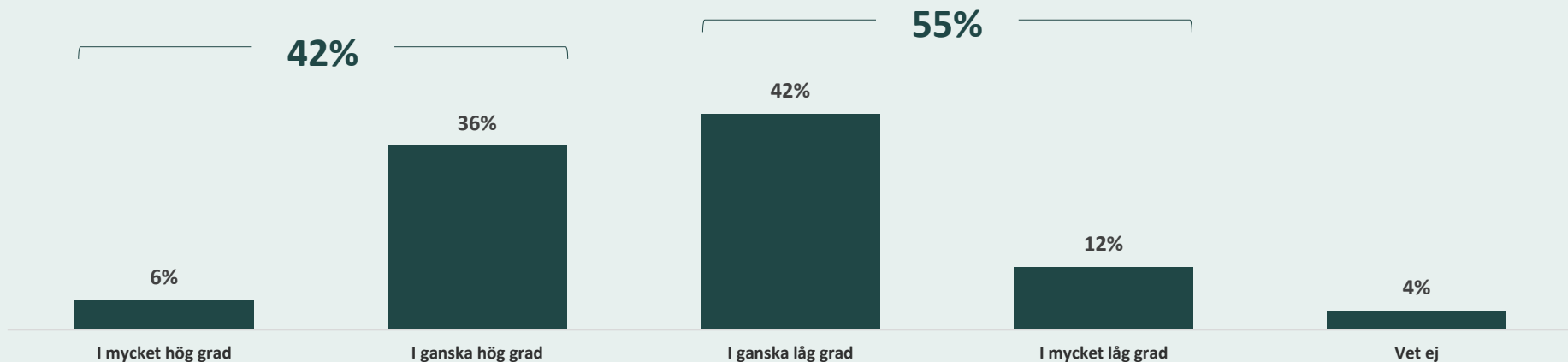

Skala: 5. Mycket trygg – 1. Mycket otrygg, Vet ej

BAS: 2025 (n=1063) 2024 (n=1068)

Förståelsen för varandra

FRÅGA: Tror du att människor som röstar på olika partier kan förstå varandras perspektiv?

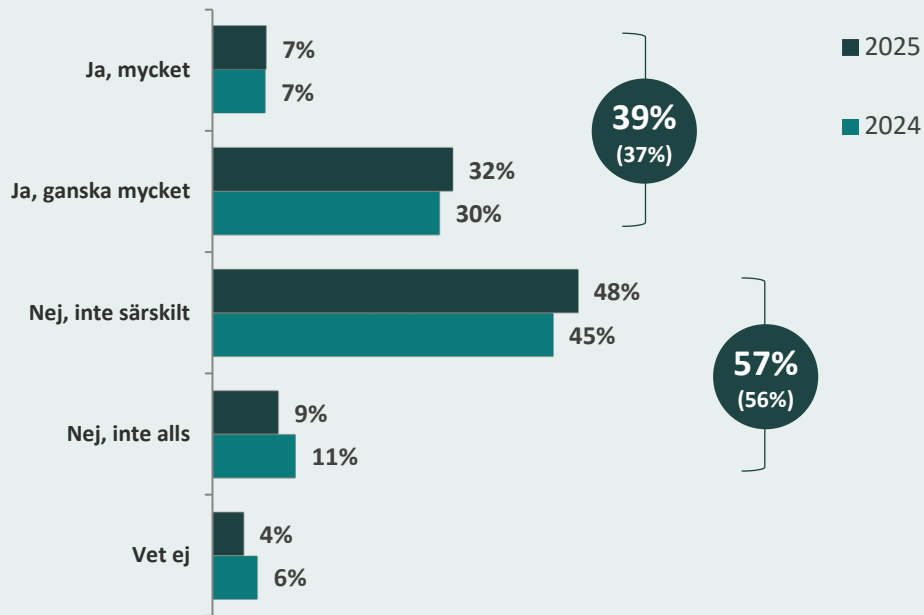
BAS: (n=1063)

SAMTLIGA

Trygghet att yttra sina åsikter

FRÅGA: Om du uttrycker dina åsikter om samhället, är du då rädd för att du ska mötas av negativa konsekvenser (exempelvis i form av hat)?

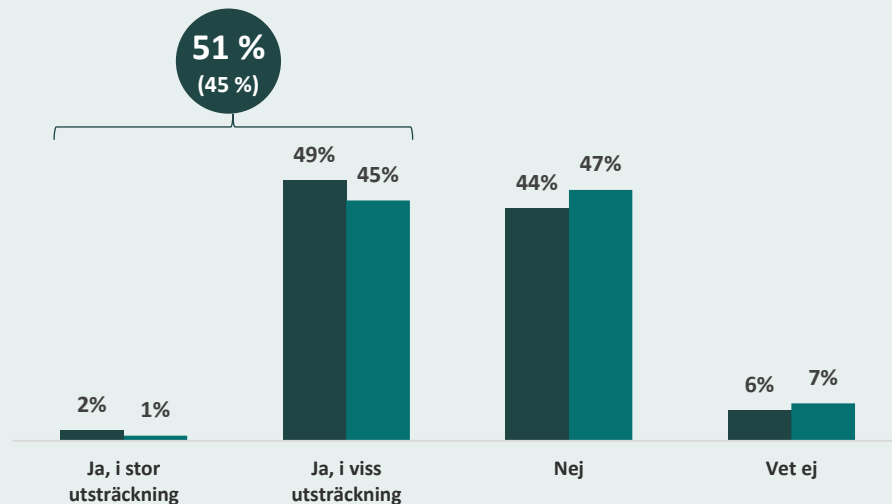
BAS: 2025 (n=1063) 2024 (n=1068)

SAMTLIGA

Möjlighet att påverka hur samhället förändras

FRÅGA: Upplever du att du kan påverka hur
samhället förändras i Sverige idag?

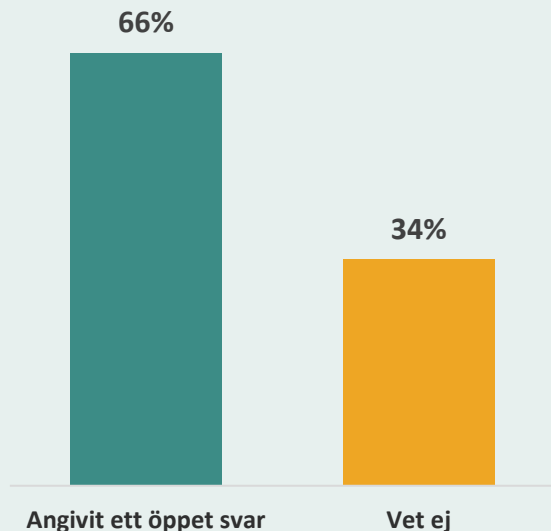
■ 2025 ■ 2024

BAS: 2025 (n=1063) 2024 (n=1068)

Hinder för att inte kunna påverka samhället i Sverige

FRÅGA: Du uppgav att du inte kan påverka hur samhället förändras i Sverige idag, vad upplever du är det största hindret för att du ska kunna påverka?

BAS: (n=460) Angivit ett öppet svar: (n=318)
Se befogad Excelfil för samtliga öppna svar.

"Att **politiker inte lyssnar eller agerar** på vad medborgarna tycker."

"**Politikerna** gör ju **inte som dom lovat**"

"Jag är en **droppe i havet**"

"Oavsett vilken regering som sitter vid makten blir det **samma politik** som drivs med mycket små skillnader"

"**Ingen lyhördhet** hos makthavarna"

"När man bor på landet & det inte finns alternativ till **färdmedel** & annan **energiform** är det **svårt att leva** på det sätt som dom som bestämmer vill"

"**Åsiktsförtryck**, medier, politiker, globalister"

"Allt som händer är **förutbestämd**"

"Att **allt kretsar kring egoism** och förenklingar. Det är ett **debattklimat** av och för **idioter**, där ingen är intresserad av fakta som inte överensstämmer med ens egna åsikter"

"Jag har **inte en sådan position** att någon politiker skulle lyssna"

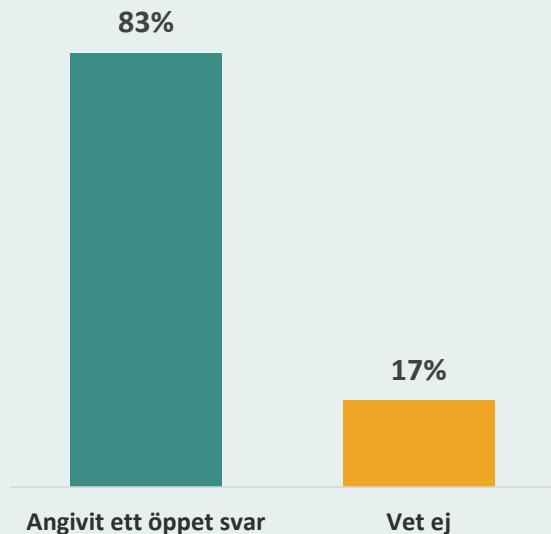
"Humanistiska åsikter dränks ut av **näthat** och **bottar i social media**."

"**Gammal och trött**"

"En **ensam person** kan knappast påverka en förändring, det jag kan göra är att följa mina åsikter."

Hur man kan påverka samhället i Sverige

FRÅGA: Du uppgav att du kan påverka hur samhället förändras i Sverige i dag. På vilket sätt upplever du att du kan påverka?

BAS: (n=545) Angivit ett öppet svar: (n=464)
Se befogad Excelfil för samtliga öppna svar.

"Göra positiva saker för att bli
föredömen för unga."

"Genom mitt **jobb**"

"Genom **diskussioner** och genom att
visa att det faktiskt går att leva på
det sättet jag lär"

"Kan **engagera** mig i **föreningar** eller
politiskt, bestämma vilka företag jag
vill stötta, skriva **insändare**"

"Genom mitt jobb som egen företagare
och **engagemang i idrottsrörelsen**"

"Genom min **konsumering**. Genom
att föregå med ett gott exempel."

"**Rösta**, skriva, prata, agera, **välja produkter**"

"Rösta i **allmänna val** **engagera sig politisk**
samt prata med släkt och vänner."

"Genom min **demokratiska rättighet**
att rösta i politiska val."

"Valdagen och **leva som man lär**"

"Stå upp för god moral och alla människors
rätt till **likabehandlande**. Tala och vara
på ett sätt som kan påverka andra i
god riktning."

"Skriva under **namninsamlingar**,
demonstrera, vara medlem i **fack**"

"Våga **stå upp för vad jag tycker är rätt**, även
om det leder till dålig stämning. Att sticka håll
på konsensusbubblor är viktigt."

Walk The Talk

Frihamnsdagarna 2025

28-30 augusti 2025 samlar Frihamnsdagarna för femte året i rad tusentals människor och hundratals företag, organisationer och samhällsaktörer för att lyfta viktiga samhällsfrågor.

Under tre dagar myllrar Bananpiren i centrala Göteborg av människor som vill delta i samtal och driva förändring. Det pågår seminarier, debatter, workshopar, kulturakter och samtal. Dessutom finns utställare, aktiviteter och food trucks på plats.

Målet med Frihamnsdagarna är att vara en nationell arena som stärker demokratin och ökar takten på omställningen till ett hållbart samhälle. Förra året besöktes evenemanget av över 14 000 personer, i år siktar vi på ännu fler!

Årets förändringsrapport visar att omkring fyra av tio personer upplever att de inte kan påverka samhällets utveckling. En återkommande förklaring är distansen till beslutsfattare, en annan att det inte går att göra på egen hand.

Genom att skapa en arena där olika samhällsgrupper möts är vår ambition att samtal ska ske över traditionella gränser. Att människor ska mötas och samverka, för när människor möts föds idéer som kan leda till förändring.

Årets tema är Walk The Talk.

Att prata är startskottet för att göra.

Och tiden för att göra och driva förändring är nu.

FRIHAMNS
DAGARNA
2025

Kontakt

Lovisa Brunnberg

Novus

lovisa.brunnberg@novus.se

+46 720 70 04 32

Elvira Holmström

Frihamnsdagarna

elvira@frihamnsdagarna.se

+46 768 96 94 28

FRIHAMNS
DAGARNA
2025

28-30 augusti - Bananpiren Göteborg

BAKGRUNDSFRÅGOR

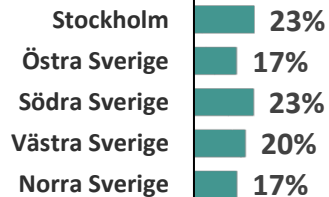

Bakgrundsfrågor

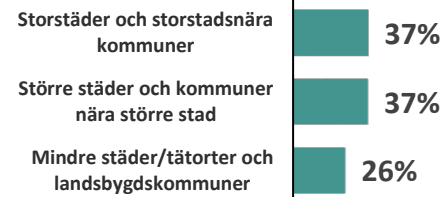
KÖN

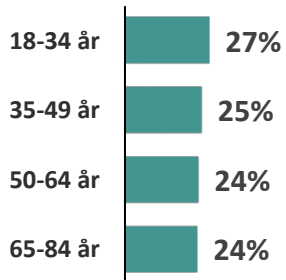
REGION

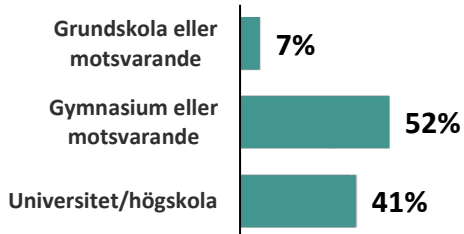
ORT

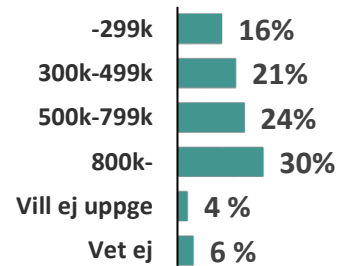
ÅLDER

UTBILDNING

HUSHÅLLSINKOMST

BAS: Samtliga 2025 (n=1063)

KONTAKT NOVUS

HÄR ÄR VI SOM HAR JOBBAT MED PROJEKTET

LOVISA BRUNNBERG
Rådgivare

Lovisa.brunnberg@novus.se

NORA DOMA
Projektledare

Nora.doma@novus.se

OSKAR LINDBÄCK
Dataanalytiker

Oskar.lindback@novus.se

OM NOVUS UNDERSÖKNINGAR

PUBLICERINGSREGLER

Novus varumärke är en garant för att en undersökning har gått rätt till och att slutsatserna kring densamma är korrekta utifrån målet med undersökningen.

Enligt internationella branschregler (ESOMAR) är Novus som undersökningsföretag ansvariga för att våra undersökningar tolkas rätt vid första publicering.

För att säkerställa att våra undersökningar presenteras på ett korrekt sätt ber vi alltid att få se den text som skrivs med syfte att publiceras där Novus undersökningar omnämns.

Novus förbehåller sig rätten att korrigera felaktiga siffror och tolkningar som har publicerats.

Novus är via moderbolaget
Gallup Nordic Sveriges
representant för Gallup
International.

Sveavägen 59, 113 59 Stockholm

Tel +46 (0)8 128 196 00

Mail: info@novus.se

KORT OM NOVUS SVERIGEPANEL

Novus Sverigepanel består av ungefär 50 000 paneldeltagare. Panelen är slumpmässigt rekryterad (man kan inte anmäla sig själv för att tjäna pengar eller för att man vill påverka opinionen) och är riksrepresentativ avseende ålder, kön och region i åldersspannet 18–84 år. Eventuella skevheter i panelstruktur avhjälpas genom att ett riksrepresentativt urval dras från panelen samt av att resultatet vikts.

Vi vårdar vår panel väl genom så kallad panelmanagement. Det innebär bland annat att vi ser till att man inte kan delta i för många undersökningar under en kort period, inte heller i flera liknande undersökningar. Vi har också ett system för belöningar till panelen.

Fråga gärna efter mer information kring vårt panelmanagement!

Undersökningsgenomförande

Ett urval ur panelen dras. Dessa får en inbjudan till undersökningen via e-post. Inbjudan innehåller information om hur lång tid undersökningen tar att besvara, sista svarsdatum samt en länk som man klickar på för att komma till frågeformuläret. Man kan besvara alla frågor på en gång alternativt göra paus och gå tillbaka till frågeformuläret vid ett senare tillfälle.

När datainsamlingen är klar påbörjas databearbetningen. Därefter produceras tabeller och en rapport sammanställs.

KORT OM KVALITET I WEBBPANELER

Novus Sverigepanel håller hög kvalitet. Vi genomför kontinuerligt kvalitetskontroller och valideringar av både panelen och de svar som paneldeltagarna ger.

I jämförande studier har vi konstaterat att panelmedlemmarna i Novus panel ägnar tillräckligt med tid på sig för att svara på frågor noggrant och att det också finns en logik i svaren (exempel: om man tycker om både glass och choklad, då tycker man också om chokladglass). I andra paneler, bl.a. de som är självrekryterade ser vi inte denna logik i samma utsträckning.

En öppen panel stimulerar även proffstyckare som är ute efter att påverka och/eller respondenter som främst prioriterar belöning. Undersökningsföretagen ska mäta, inte påverka.

Novus panelmedlemmar besvarar i genomsnitt 12 undersökningar per år, vilket är betydligt färre undersökningar än i många andra paneler. Novus använder även karantänsregler så en panelmedlem som lärt sig något i en tidigare undersökning inte sedan får en uppföljande undersökning i samma ämne.

Några viktiga checkpoints när man genomför webbundersökningar i paneler:

- Panelen ska vara slumpmässigt rekryterad för att kunna leverera resultat som är riksrepresentativa
- Undersökningsföretaget ska för varje enskild undersökning bjuda in ett slumpmässigt urval.
- Panelmedlemmarna ska inte få för många undersökningar eller liknande undersökningar.
- Panelen ska skötas med ett bra panelmanagement avseende panelsupport, belöningar, validering av svar osv.
- Tid för fältarbetet (genomförandet av intervjuer) ska alltid redovisas och helst innehålla både vardagar och helgdagar.